

# GAZETA TRANSILVANIEI

## Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACȚIA,  
 TIPOGRAFIA ȘI ADMINISTRATIA:  
 BRAȘOV, PIAȚA MARE NR. 30.  
 Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir petit 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

## Solidaritatea națională.

Dacă a putut fi vre-odată o necesitate solidaritatea noastră națională, apoi astăzi ea se impune ca o supremă lege a vitalității noastre.

Guvernul pregătește pentru toamnă proiectul pentru „votul universal”. Tisza în scrisoarea adresată alegătorilor săi dela Arad repetăză părerile sale asupra reformei electorale. Vorbește iarăși de „intelligență”, de elementele sănătoase dela orașe, de burghezime și nătinge cu nici-un cuvânt așteptările mari ale neamurilor nemaghiare, dela a căror împlinire atârna viitorul acestui stat. Consecvent păstrător al tradițiilor moștenite dela tătâne-său, orbit de pasiunea unui ideal nebun, el stăruiește în politica, care n-are altă menire decât contopirea neamurilor nemaghiare în neamul lui Arpad.

Coaliția cu toate ciudatele ei figuri de bălcu discută cu aprindere tradiționalul „restitutio in integrum”, ca și cum astăzi în era democrației, flămândeii mulțimi i-ar arde de „ideile” stupide medievale ale cutărui Fregoli. Nimenea din această coaliție nu accentuează o idee de seamă, din care să se desprindă un spirit mai larg, cuceritor. Ba chiar și tovarășii de arme ai lui Iusth — socialiști — ne privește cu dispreț și vorbesc cu ocară de noi; ei, cari cunosc atât de puțin alcătuirea sufletului nostru ne acuză că ne-am fi înfrățit cu guvernul. Ce stupidă ocară!

Parcă stăpîntura de Șeghescu și măcelarul Burdea și întunecata camilafă dela Oradea-Mare ar fi reprezentanții sufletului nostru! Nu voese nici acești „Bökingeri” să știe, că singurul reprezentant al politicii noastre e sufletul poporului nostru, care e cea mai curată expresiune a intransigenței și democrației.

Cezarul dela Viena — căruia i-am jertfit cea mai bogată parte din comoara sufletului nostru — a scris carte la Roma și pe urma așteptă, Pius al X-lea, italianul îndrăgostit prin sânge cu noi, a răspuns cu „Christifideles Graeci”.

Iată-ne deci complet izolați. N'avem nici-un tovarăș pe câmpul de luptă, nici-un protector, nici-o speranță.

Cezarul, pentru care flăcări noiștri s-au luptat cu atăta credință, încât au fost clipe, când se credea că în focul luptei și-ar fi pierdut mintea de se bat cu atăta sălbăcie — ne-a părăsit.

Sufletul nostru e adânc rănit... Desnădejdea însă e izvor de acte fanatice. Am văzut oameni părăsiți dar încrezuți. Și cea mai frumoasă mândrie de om mi-a arătat-o izolatul.

E grozav când te vezi singur în fața primejdiei, care se pare, că nu te va cruța. Dar în raport cu această groază îți crește și încrederea în tine. Primejdia îți dă putere, viața amenințată te face mai tare, răspunderea ce o ai pentru această viață îți oțăleşte brațul și lupti cu înzecită tărie împotriva dușmanului, care te atacă.

Singuri suntem și noi. Dar izolația asta îți înalță sufletul. Parcă ai fi în fața unui altar și parcă acolo în singurătatea templului acela de marmură ai înțelege înalta menire a omului, eterna viață a sufletului.

Iată clipa mare, clipa solemnă, când parcă ceva tainic și puternic ne îndeamnă, ca să ne alipim tot mai mult unii de alții, să ne strângem șirurile și să ne pregătim de ceva tainic dar decizător...

Comitetul național sperăm, că își va ține în curând ședința. Și nu pește mult va trebui să vie și Conferința națională, pentru ca să-și spună și ea cuvântul.

E necesitate de o activitate mai intensivă, datori suntem în fața lui D-zeu și-a vieții noastre ca să ne pregătim cu o zi mai curând, căci altcum toamna ne va găsi nepregătiți. Guvernul va alcătuia cea mai reacționară lege electorală, iar Cezarul o va sancționa și noi vom sta să plângem iarăși ca prorocul Eremia.

Pe toată întinderea depăimant românesc să se vestească cuvântul primejdiei și să sune puternica chemare la împlinirea datoriei.

Solidaritatea națională să fie o

dogmă, și'n același timp în mijlocul ei să sune mereu entuziasmul cuvânt al celor ce poartă pe sufletul lor răspunderea pentru viața unui popor.

Și în deosebi tinerimea noastră — care în partea cea mai mare tânjește astăzi în cea mai respingătoare inactivitate — să-și înțeleagă în sfârșit menirea, să se scuture de tirania decepționismului ucigător, să se subtraga de sub stăpânirea atâtor patimi urâte — cari nasc și nutresc pe așa numitele secături — și să se înșire în rândul celor ce poartă făclia reinvierii acestui neam.

Solidaritatea noastră să fie o mișcare, care să aibă puterea de a scrie pe fruntea ori-cui: „a fi sau a nu fi!” Și Guvernul și Cezarul și lumea întreagă să afle, că aici este un neam, care cere și căruia trebuie să i-se facă dreptate.

**Ministrul comun de externe la monarh.** Ministrul nostru de externe, contele Berchtold a fost primit Joi în audiență la Majestatea Sa, în rezidența de vară din Ischl. Audiența a durat o oră. În preajma plecării sale în concediu, contele Berchtold a raportat M. Sale asupra situației. După audiența contele Berchtold a conferit cu mai multe notabilități aflate în Ischl. El pleacă săptămâna viitoare la Karlsbad, unde va petrece câteva săptămâni.

**Cancelarul Germaniei la Viena**  
 Conform știrilor din Viena cancelarul imperial german Bethmann Hollweg va întoarce la începutul toamnei vizita contelui Berchtold la Viena.

**Externe. O telegramă din Constantinopol anunță, că ieri noaptea opt torpiloare italiene au atacat Dardanelele. Forturile turcești au bombardat torpiloarele italiene, scufundând două dintre ele. Celelalte șase au suferit mari avarii. În urma acestui atac consiliul de miniștri de ieri ar fi hotărât închiderea din nou a Dardanelelor.**

— Ziarul „Ruskoje Slovo” află din Petersburg că între Poartă și guvernul italian se urmează tratative se-

crete de pace, în urma inițiativei Turciei. Tratatul se urmează între câteva persoane, cari nu ocupă posturi diplomatice oficiale. Turcia a luat această inițiativă spre a evita conferința internațională ce se proiectează pentru toamna viitoare și care ar urma să se ocupe și cu chestia Dardanelelor.

— Agenția Havas află din Madrid, că conspiratorii monarhiști și pune la cale o nouă tentativă în contra regimului republican portughez.

## De-ale episcopiei maghiare.

— Un articol al „Unirii”. — Inactivarea episcopiei. — Blăstăm.

Dăm azi următoarele păreri și înformații nouă:

„Unirea” scrie un nou articol la loc de frunte, cu titlul „In aer”. Accentuând, că chestia episcopiei gr. cat. maghiare a fost împlinită deja în Octombrie a. tr. continuă astfel:

Să stabilim acum situația bisericii noastre create de noua episcopie. E adevăr istoric, că unirea Românilor cu Roma a fost o operă a Casei domnitoare, care prin aceasta și-a căutat astfel un puternic sprijin în aceasta nouă provincie a monarhiei căpătate, în urma morții lui Apafi II. Catolicii împuținați și răslățiți în Ardealul împăratului nu puteau garanta aceasta provincie pentru Casa domnitoare, iar ceilalți clocoteau încă de dorul revoluțiilor, cari dela 1604 s'au ținut lanț împotriva nemților. Singurul popor al nemărui, strămtorat și prigonit de toți, care căuta și el o mână de ajutor în lupta fără sfârșit pentru existența și legea sa, au fost Românii. Din strămtorarea aceasta a împrejurărilor a răsarit unirea Românilor cu Roma, care a adus roadele cele mai binecuvântate pentru monarhie și pentru neamul românesc. În decursul istoriei bisericii noastre s'a bucurat totdeauna de o atențiune deosebită, a Casei domnitoare. În schimb prin ea s'a infiltrat în cursul vremilor un simț de loialitate de supunere și alipire atât de profundă a neamului românesc față de împăratul, care este fără pereche. Loialitatea aceasta a ținut în credință pe Români față de Casa domnitoare și în cele mai critice vremi, când toate păreau, că se prăbușesc cele vechi.

Ai noștri și-au vărsat sângele cu mîile în 48 pentru Casa domnitoare, pe vremea când regimentele cari i-au jurat credință împăratului, dezertau, iar armata austriacă a fost alungată peste granița de către revoluționari.

În schimb însă am avut și noi prilej să ne împărțim de grația împă-

rătească extraordinară. În era constituțională ni s'au asigurat oarecum flința noastră de popor prin crearea autonomiei bisericii gr. or. și prin înființarea mitropolii gr. cat. românești.

Iară Roma ne-a considerat în tot decursul vremilor aceea ce de fapt eram, puncta de aur, care leagă Orientul de Apus și e deschisă pentru toate popoarele, ce vor dori a se întoarce la sinul bisericii catolice. Și ca o dovadă eternă, că biserica catolică nu înăbușă spiritul național în biserică, nici nu tinde a aservi mândria de rassă cosmopolitismului, a investit și întărit biserica noastră unită cu Roma cu atâtea atribute și facultăți, cari pe veci să asigure existența ei, ca biserica națională românească. Biserica noastră întru cât i-au îngăduit împrejurările s'a și folosit de situația ei favorabilă din toate punctele de vedere și lucrarea ei pentru trezirea și ridicarea neamului românesc îi va constitui cea mai desăvârșită pagină de glorie a istoriei sale. Acestei împrejurări am atribuit noi considerarea deosebită, de care ne-am bucurat și dincolo de Carpați, cu toate, că acolo biserica oficială-națională este cea ortodoxă, care altcum nu a simpatizat cu noi nici odată. În fața curățeniei sentimentelor noastre și mai ales a activității noastre culturale naționale prin regiunile cele mai expuse naționalicește, pe unde alt factor național pătrunde nu putea, a trebuit să recunoască misiunea mare a bisericii noastre în istoria și viața poporului românesc.

În situația aceasta favorabilă ca trăsnetul ne-a venit rezolvirea episcopiei greco-catolice maghiare. Ca și când aceia, cari au colaborat la unirea noastră, ne-ar considera misiunea de încheiată din toate punctele de vedere. Căci lovitura primită e îndreptată tocmai în ruina existenței noastre, căutând a ne paralisa activitatea noastră națională de până aci printre credincioșii noștri.

Să sperăm însă, că acelece au vărat calul troian între zidurile bisericii noastre nu-și vor ajunge scopul. Căci zicem și noi: Papa poate ridica nouă dieceză, poate nimici cele vechi, le poate mări și diminua, dară să schimbe ritul și limba liturgică a credincioșilor împotriva voinții lor ni-se pare, că nu are dreptul nici Sfânta Sa. Și ce e dela oameni în biserică va trece ca totatăta lucruri omenești, dar va lăsa totdeauna o adâncă amărăciune în sufletul nostru, atât de decepționat de evenimintele, cari s'au petrecut în timpul din urmă.

\*  
 Ziarele maghiare remarcă tonul aspru al zisrelor române — Unirea, Gazeta și Românul — în care s'a combinate noua instituție. E probabil, că din acest incident să se înceapă o serie de

## Marcel Prévost.

## Ispășire.

D-lui locot. Vauvert  
 reg. 18 de vânători.

Această scrisoare, scrisă din celula mea de călugărită, (mi-am terminat astăzi noviciatul!) unde te va găsi, dragul meu? Departe de lume de-un an, nu mai știu unde ești: mi-am închinat urechile la toate ecurile din afară; am trăit fără noutăți de la tata, de la surori, și de la tine, dragul meu Hector, pe care te-am iubit atât! Acum jurămintele neschimbătoare s-au pronunțat. Abia am putut, din acest fel de închisoare, ca să-ți scriu câteva rânduri de ispășire și despărțire, pe cari ți le dărez... N-am pus altă adresă — neștiind alta — decât numărul regimentului tău. Dacă D-zeu va voi, va ajunge până la tine.

Te-am iubit mult, Hector; te-am iubit, sincer, pasionat și chiar de mai

mult timp decât ai putea crede. Țămintestii timpul când noi eram copii, și ne jucam împreună la părinții mei sau la ai tăi?

Ei ziceau despre noi, făcând și fără să nădăjduiască: «vor face o pereche minunată mai târziu!» Ei bine, pe aceste cuvinte, pe cari tu nu le auziai, sau pe cari nu le înțelegeai, eu, mi le amintesc; ele au pătruns adânc în sufletul și sensibilitatea mea vie de fetiță. Da, de-atunci ai devenit alesul inimii mele. Dacă n-ai observat o dragoste, un fior plăcut când eram în apropierea ta, asta din cauză, că nu m-ai privit bine.

Ne măream, acum. Jocurile, comune altă dată, se despărțiră. Apoi te-ai dus la liceu, și eu la călugărită. Departe de mine, Hector, crezi că nu-mi dădeai prilejul ca să mă gândesc la tine? Eu, departe de tine, nu mă gândeam decât la tine. Totul mi-era un prilej de a-mi îndrepta gândul spre amintirea ta. Dacă vre-una mai mare decât noi ne părăsise pentru ca să se mărite, eu îmi ziceam: «Intr-o zi, și eu voi pleca d-aci, ca să mă mărit cu Hector». Pe flece dată ce cuvântul iubire «era întâlnit în acțiunile sau în romanele nevinovate pe cari ni le dădeau, simțiam inima străbătută de un

fior plăcut; căci iubirea, dragă, erai tu pentru mine, tu singur: cuvântul n-avea nici un înțeles în afara de amintirea ta. «Doamne! fă ca să mă mărit cu Hector!» Să mă mărit cu tine, era, pentru mine, numai de a trăi aproape de tine, unită cu tine pentru toată viața!

Și astfel treceau anii, noi văzându-ne câte puțin: tu, totdeauna elegant și frumos, mi se părea, cu șapca și dolmanul albastru de elev de la jezuiti; eu, deformată prin creștere și ofilită din cauza închiderii în mănăstire, simțindu-mă rușinoasă, când îmi aruncam câte-o privire, atât de slabă, atât de stângacic, atât de timidă în mod prostesc... Când ai început al doilea an la Saint Cyr, am părăsit mănăstirea și mi-am făcut intrarea în lume.

În prezent, când nu sunt decât o sărmană călugărită, despuiață de toată eleganța și vanitatea femeiască, pot foarte bine ca să amintesc: această intrare în lume a fost un triumf și o amăgire. Nu-mi amintesc decât, că făcând ochii mei asupra vrunei femei, nu citeam decât admirație și gelozie, — și asupra bărbatilor fără să văd licărind o flăcără... Eram mândră, eram veselă de toate aceste probe de frumusețea mea, — dar numai din cauza ta,

dragă Hector, și fiindcă mă întăreau. Gândeam: «Când mă va vedea Hector, mă va găsi frumcasă, și mă va iubi.» Înaintea lui D-zeu, îți jur, că succesele din lume nu-mi făceau nici o plăcere.

Iarna trecu, apoi primăvara. În luna Iulie, — cinci-spre-zece zile după plecarea ta din Saint-Cyr, — ai venit la castelul Brière, la tata, la noi!

Ah! dragul meu! Dumnezeu mi-a dat puterea de-a rupe cu viața, de-a renunța de-a fi soția ta, de-a fi mama copiilor tăi: el nu mi-a dat încă aceea de a urî (după cum trebuie să urască isvorul păcatului), acele ore, acele zile, cari au urmat unirea noastră. În poezia mea, amintirea refacă popasurile acelui pelerinaj de dragoste. Revăd momentul în care am intrat, tremurând, în salon, unde te-am zărit, prăfuit încă de pe drum, vorbind cu tata. Mi-aduc aminte de surpriza care-ai avut-o când m'ai zărit, gestul mișcător, vocea, privirea, care mă fixa, care mă făcea să aud o voce lăuntrică zicând: Mă găsește frumoasă? Mă va iubi!... Revăd frumoasele zile, cari au urmat, când ca să zic așa, ne pierdeam în convorbiri lungi, pe când ochii noștri regăseau puțin câte puțin trăsăturile copilărești, sub masca țesută prin scurgerea anilor. Apoi primele mărturisiri, cuvintele

acele neisprăvite în cari se pierdeau vocile noastre, acele atingeri ale degetelor cari erau în de-ajuns a provoca bătăile inimilor noastre...

Da! te-am iubit mult! Prin acele nevinovate desmierdări, îți aparținem. Puteau ca să nu fie dorite ceea-ce-te-ar fi făcut cel mai fericit? Îmi puteam închipui, că cedând unei plăceri a tale n'ași fi avut cel mai bun lucru din lume? Astfel eram fără putere unul în contra altuia, — tu tinăr, fără experiență, nebun de dorință, — eu neștiutoare, încrezătoare, invinsă mai dinainte.

Ceeace trebuia să se întâmple, s'a întâmplat. Cine-a fost vinovat? Tu, care, nerăbdător de amintirea atingerilor buzelor mele cu un moment mai înainte, ai venit, în noaptea aceea de August, și ai bătut la ușa mea închisă? Eu, care ți-am deschis ușa, neauzând altceva nimic decât: »Luizol! eu sunt!... Sau acea noapte complice, care n'avea-luia, care, prin ferestrele întredeschise, ne trimetea parfumul din parc, fâșitul foilor, murmurul lacului, toate acele voci vâratice, și cari fiecare ne amintiau o desmierdare, o strângere de mână, o sărutare. Ah! de sigur, eu am păcătuit: dar nu din acea minută de delicioasă neliniște când m'ai posedat, decât în ajun, în zilele precedente, de-

\*) Noviciat: timpul petrecut la mănăstire ca frate sau ca soră, până la călugărită (Nota trad.)

proces de presă. În cri ce caz însă, noi ne-am făcut și ne vom face datorința față de biserică și de neam!

Referitor la inactivarea noii episcopii «Pol. Ert.» anunță, că dispozițiile necesare se vor face la toamnă. Contele Zichy ministrul de culte va lua hotărâri la toamnă în chestiile, cari sunt încă pendente și după aceasta se vor face lucrările de organizare, pe baza îndrumărilor, ce le va da ministrul.

Bula papală, referitoare la noua episcopie, pe care am dat-o în extras, are următorul pasaj de încheiere:

«Nimeni din oamenii să nu creeze a se opune scrisorii acesteia a noastre, care dispune, de concesiune, stabilește, încredințează și poruncește, — căci dacă cineva ar creeze să facă aceasta sau îi s'ar opune în mod temerar, să știe că atrage asupra sa mânia atotputernicului Dumnezeu și a sfinților apostoli Petru și Pavel.»

Așa!... Să ne ierte făuritorii bulei dacă le declarăm, că cu astfel de ridicolizări medievale deșteaptă în oameni supoziția, că actual isprăvit nu prea stă pe picioare drepte, încât are lipsă de sprijinoara blăstămului. Ceea ce în cazul de față așa și este...

## Dela ordinea zilei.

— Dreptul electoral. — «Suntem în stat de drept.» — Suspendarea autonomiei bisericii sârbești.

Despre reforma legii electorale avem iarăși două informații. Una vine de la Tisza. În scrisoarea sa deschisă, despre care am luat notiță, vorbește ca de obicei în termeni generali despre reforma electorală. Zice, că reforma aceasta trebuie să preocupe pe toți factorii vieții publice. E datorința primordială însă a partidului majorității să rezolve această problemă, pentru care și-a asigurat deja capacitatea de acțiune. Declară, că preste câteva luni, în ori ce caz în timpul cel mai scurt, majoritatea va trebui să prezinte un proiect, prin care se va face un pas considerabil înainte pe terenul progresului democratic. Și iată cum: dă drept de vot păturilor mai nouă ale societății, în locul prim muncitorilor industriali cu calificare, asigură influența justificată a inteligenței etc.

Cum vedem vorbe umflate și resufate.

De altă parte «Népszava» e informat, că în proiectul ce se lucrează acum la oficiul statistic, ministrul de interne proiectează drept electoral separat pentru Ardeal. Această bază a motivează cu raporturile de naționalitate din Ardeal. Uită însă cinstitul guvern, că prin aceasta Ungaria unitară se împarte iarăși în două părți și în străinătate se prezintă lucrul așa, că poporul maghiar nu-și poate susține supremația, decât prin legi forțate, măestrile și nedrepte.

O măsură de restricțiune va fi în noul proiect și față de muncitorii industriali din Budapesta, cari vor fi excluși

în număr mare dela vot. Aceasta de frica socialismului.

Din Șopron se anunță, că în ședința comisiei administrative, ținută zilele acestea, un avocat de acolo Schwartz a întrebat pe directorul financiar, că pe ce bază a oprit din trafice foaia «Népszava»? Directorul a fost foarte surprins și a zis că această chestie nu se ține de sfera de competență a comisiei administrative și la aceasta nu răspunde.

Comitele suprem i-a reflectat, că ori ce chestie administrativă aparține aici. Silit astfel directorul a declarat, că traficele sunt în raport de contract cu statul și ei a puses corect când a oprit vânzarea ziareului «Népszava». Apoi esclamă între răsese: Doar suntem în un stat de drept.

Curat ca nuca în părete!

Să vede că Sârbii au dat de belea cu biserica lor. Consilierul ministerial de la prezidiu Ioanovics Pál a controlat de câteva săptămâni socotelile despre averea bisericească și despre manipularea fundațiilor. Apoi a luat la controlă modul de manipulare a întregii averi bisericești. Probabil, că aici se vor fi găsit neregularități, căci din Neoplanta s'a anunță, că în urma cercetării de controlă a lui Ioanovics, s'a răspândit știrea, că autonomia bisericii sârbești va fi suspendată și va fi instituit un comisar regesc. «Zastava» din Neoplanta scrie, că la începutul lunii August va fi convocat la Carloviț consistorul metropolitan spre a ii se comunica ordinul regesc de suspendare. Știrea aceasta are lipsă de confirmare.

## Turcia în plină revoltă.

Din Constantinopol sosesc știri îngrijitoare. Revolta ofițerilor turci din armata, staționată în Albania, a adus cu sine dimisiunea cabinetului Said-pașa, iar această dimisiune a avut ca efect întinderea revoluțiunii în Albania.

Tot mai mult iese la iveală, că revolta ofițerilor este îndreptată în contra regimului Turcilor-tineri, cari au trecut prin cameră proiectul de lege, prin care se interzice ofițerilor turci amestecul în afacerile politice. Urmările acestei hotărâri se văd cu deosebire acum, când la constituirea noului cabinet se ivesc atâtea dificultăți în jurul ocupării portofoliilor ministerului de război și al marinei. Toți ofițerii superiori, cărora li s'au oferit aceste posturi, au pus condițiuni, cari nu sunt pe placul Turcilor-tineri. Între altele ei au cerut să se curme campania militară în contra Albanezilor răsculați și să li se facă răsculaților concesiuni, cari să readucă iarăși liniștea și siguranța publică în vilaele răsculate.

De-aici agravarea situației, care se complică tot mai mult prin faptul, că Albanezii, încurajați de atitudinea ofițerilor turci, propagă tot mai mult revoluția în contra regimului turcilor-tineri.

Iată știrile cele mai nouă:

Uscueb. Răscola arnaților e generală. Agitatori distribuie manifeste revoluționare printre locuitori. Șefii albanezi din vilaele Kosovo au publicat un manifest prin care îndeamnă populația la răscolă în contra guvernului. În diferite garnizoane s'au produs revolte. Șeful albanezilor răsculați a incendiat casele tuturor locuitorilor turci, cari sunt partizani ai comitetului tinerilor turci.

În vilaele Kosovo sunt concentrați 50.000 albanezi revoluționari. Agitația revoluționară ia proporții și în alte vilaele. În Albania de sud se face o intensă propagandă revoluționară. În ultimele zile s'au produs revolte în 15 garnizoane. Numărul ofițerilor și soldaților dezertați se ridică la 3000. Răsculații se pregătesc pentru o lovitură decisivă, care se consideră ca iminentă. Albanezii răsculați vor să plece la Constantinopol spre a dicta guvernului și Sultanului condițiunile lor.

Salonic. Revoluționarii, printre cari se află mulți ofițeri, au expediat o nouă telegramă urgentă Sultanului, protestând în contra mijloacelor ce se întrebunțează pentru suprimarea mișcării din Albania. Ei declară că soldații nu sunt dispuși de a lupta în contra fraților lor.

Constantinopol. În cercurile comitetului tinerilor turci domnește o zăpăceală indescriptibilă. Funcționarii protejați de comitet se tem că vor fi destituiți. Poporul însă se simte ușurat, ceea ce rezultă și din faptul, că la bursa din Galata toate valorile turce sunt în urcare.

## Din România.

Din Vălenii de Munte ni-se scrie: Ascultătorii cursurilor de vară au expediat d-lor Vlăduț, Iosif, Gârleanu și Brătescu Voinești câte-o scrisoare de următorul conținut:

În numele auditorilor cursurilor de vară din V. de Munte adunăm în acest loc pentru a ne împărtăși solidar și unitar de roadele culturii naționale și de înviatoarea îndrumare ce se dă aici pentru desăvârșirea și făturirea acestui suflet național al nostru, venim în acest scop din diferitele părți ale țării și de peste Carpați și Prut, subsemnații, doritori de a avea în mijlocul nostru pe unul dintre cei mai de seamă învățați pentru ori-cât de puțină vreme, Vă încredințăm despre aceasta dorința noastră și Vă rugăm să veniți în mijlocul nostru.

Dacă veți binevoi a da ascultare rugămintii noastre, Vă rugăm să ne indicați data sosirii d-voastră.

Urmează iscăliturile auditorilor.

Hărțile speciale ale României. Ministerul de război a autorizat serviciul geografic al armatei să libereze copii și să execute o edițiune specială după harta României, la scara 1/200.000, pentru trebuințele amenajării silviculturii, a serviciului îmbunătățirilor funciare, construcțiunea de căi de comunicațiune, organizarea rețelei telegra-

fice și telefonice, fixarea și îmbunătățirea proprietăților rurale publice și particulare, precum și diferite alte necesități de interes științific și cultural.

Pentru aceasta se va elabora: O edițiune generală fotolitografică provizorie, într-un număr restrâns de exemplare după trebuințele absolute ale autorităților. O a doua edițiune artistică, în care să nu între decât regiuni parțiale și harta țării și dată publicului tot în ideile de mai sus.

Știri mărunte.

Din inițiativă particulară s-a hotărât ridicarea unui bust Domnitorului A. Cuza în piața comunei Rădăuți.

Noua moschee din Constanța va fi sfințită în cursul lunii August, în prezența d-lui ministru Arion. Mai înainte de a se face programul de sfințire, d-nul ministru Arion și o delegație de fruntași constănțeni se vor prezenta în audiență Regelui, pe care-l vor ruga să participe la solemnitatea sfințirii noii moschei.

În București s'a înființat un fond «Locotenent Carandă» pentru aviațiunea română.

O telegramă din Iași anunță că Prutul, care a crescut în ultimul timp cu 2 metri, a început în mai multe părți să se reverse. S'au luat măsuri a se veni în ajutorul locuitorilor inundați.

Ministerul de domenii a dispus ca se pot vinde la împroprietății din Dobrogea terenurile neproductive aflate în mijlocul proprietății acestor împroprietății.

Pentru internatul studenților basarabeni s'a colectat până acum suma de 14.000 lei.

## Un nou atac contra școalei centrale din Bran.

17 Iulie v. 1912.

Comuna colectivă Bran, care se compune din 13 parohii cu tot atâtea preoți și învățători, încă înainte de peste 60 ani și-a înființat în centrul Branului un așezământ cultural, o școală centrală, care fiind superioară celor din comune, se zicea școală capitală.

La această școală timp de 50 ani, adică până în anul 1903 au servit câte 2 învățători, înstruind în cl. III și IV pe băieții, (fete nu erau, sau de tot rar) cari veniau aici din cele 13 parohii, ca să-și câștige cunoștința de carte. Și căți n'au să multămăscă existenții lor de azi numai acestei școli?

În vara anului 1903 Eforia acestei școli a avut nimerita ideea de a sistematiza și un post de învățătoare, ca astfel să fetele, pe lângă carte, să se deprindă și la lucrul de mână.

Începutul a fost bun și cu ocaziunea examenelor toți rămăneam deplin mulțumiți atât de răspunsurile fetițelor, cât și de frumoasele lucruri de mână, cari an de an formau câte o dragălașă expoziție românească, lipsită de motive streine.

Aceasta a mers așa până în anul 1908, când inspectorul școlar de felicită uitare Szabó Elemér și-a propus cu orice preț înmăscarea acestei școli și fuzionarea ei cu școala de stat. Învățătorii fură luați în cercetare disciplinară, țărâți înaintea preturii și comisiei administrative, învățătoreasa suspendată din cauza unui denunțant ticălos, pe motiv că odată ar fi purtat la piept o cocardă tricoloră, — dar în sfârșit cu toate efortările șoviniste ale numitului inspector, d-l Ministru al instrucției a absolvat pe învățători de pedeapsa croită de comisiunea administrativă, neaflându-i vinovați.

În anul 1909 un învățător s'a stabilit într-o comună vecină și astfel posturile de învățători s'au redus iarăși la 2 puteri didactice, cari au funcționat cu zel și abnegațiune până la sfârșitul anului școlar 1911—12.

Că n-a perit școala centrală sub inspectoratul de tristă amintire Szabó Elemér e a se atribui atât preoțimeii brăneze, care a fost la postul său, cât și Ven. Conzistor Arhidiecezan, care a sârit în ajutorul acestei școli cu însemnata sumă de 1000 cor. anual.

Ne pusesem toată nădejdea în viitorul acestei școli, de care legam cele mai bune speranțe. Dar de scurtă durată ne-a fost bucuria, căci de astădată nu Szabó Elemér sau alt inspector, căruia iar sta ca un spin în ochi această școală, ci chiar preoțimea brăneană a fost aceea, care a comis un al doilea atentat. Căci în ziua de 20 Iunie st. v. a. c. Eforia școalei centrale sub presidiul P. O. D. protopop a adus o hotărâre prin care cu ziua de 1 Iulie st. v. a. c. casează postul de învățătoare pe motivul, că este imposibil a acoperi leașa celor doi învățători.

Această volnică procedură a preoțimeii brăneze a provocat reznență în inimile tuturor sprijinitorilor acestei școli și este de a se considera de un act volnic fără păreche în analele constituției noastre bisericești și e lipsită de orice bază legală. Nu cauza, ci n-ar dispune cele 13 comune susținătoare ale acestei școli, de paralele lipsă i-a determinat pe d-nii preoți a reducerea postului de învățătoare.

Eforia școlară s'a declarat atârta față d-lui revisor Dr. Onisifor Ghilic, cât și pe baza »Foi de emolumente la vătărești« confirmată și de Ven. Conzistor arhidiecezan, că dispune și poate prevedea lefurile învățărești la minimumul provăzut în art. de lege XXI din 1907 §-ul 2, cu atât mai vărtos, și din cassa conzistorială primește ajutorul de 1000 cor.

Contra acestei hotărâri semnate de preoți: Gheorghe Enescu președ. Eforiei, Valeriu Pușcariu notar, Gheorghe Babeș, Ion Manoiu, Gheorghe Ișca, Ion Oncioiu, Ișca Enescu și Ioan Moșoiu s'a făcut protest la forul competent și nădăjdum, că Ven. Conzistor va nimeri această hotărâre nelegală, îndrumând Eforia la susținerea și mai departe a acestei școli, cu atât mai vărtos, că însuși Esc. Sa d-l Mitropolit Ion Mețianu, pe timpul când era în fruntea tractului Bran, a contribuit la înființarea »centralei« cu suma de 100 fl; iar acum nu va pernițe, că ceea ce strămoșii ne-au lăsat, să nim cească preoțimea de azi.

Decamdata atârta!

De sub Bucuciu.

## Din Ibașfalău.

Un exemplu de urmat, — Jerlău ce le aduc intelectualii pe allarele națiunii.

Orașul Ibașfalău a fost înființat de către principii Ardeleni prin secolul al XIV-lea, a ajuns la oare care însemnatate abia numai pe timpul principelui Apafi, adică pe la anul 1688, care principie și-a zidit aici un castel ce există și azi dar spre rușinea oamenilor, cari atât de puțin știu prețui rămășițele glorioase ale trecutului a fost transformat într-o fabrică de pălării — iar pe locuitorii români — primii locuitori cari au fost iobagi — de confesiune greco-orientală i-a silit să-și îngrijască de curte.

În decursul vremurilor acestei locuitori au avut de a suferi mult, căci vrmurile furtunoase n-au cruțat nici o oraș, dar ei au rămas credincioși stăpânului țării române. La anul 1700, adică pe timpul unrei, o parte dintre ei în speranță, că vor avea o viață mai liniștită și au trecut la unire, rămânând dintre cele 200 familii numai vreo 4 familii credincioase legii strămoșești. În anul 1873 voină ei și-a aibă un loc propriu unde să ridice rugăciuni de mulțumită atotputernicului, au și cumpărat pe prețul de 5000 florini o casă simplă pe care apoi au transformat-o în biserică. Umilă și scundă e această bisericuță, dar ea în ori și ce moment n'aduce aminte de hotărârea eroică a strămoșilor și parcă ne îndeamnă la luptă.

O seamă de tineri înflăcărați din preună cu neobositul avocat dr. Iliu Holom s'au hotărât la un pas de o cutezat, adică să facă o petrecere a producțiune în acest oraș locuit acum în mare parte de armeni, cari în fața tizmul lor maghiar voesc să înăbuș orice mișcare națională, dând totuși profitul fondului destinat pentru zidirea unei noi biserici. Pentru o mai bună reușită au fost invitați teologii Seminarului Andrian curs II de a concerta iar pentru variație s'a hotărât să joace și o piesă teatrală.

Deși toți teologii erau pe la vatrele părinților ei n'au pregetat de veni și de a contribui și ei la ridicarea unui măreț templu, ai cărei servitori vor fi și ei azi-măine.

Ziua petrecerii s'a fixat pe 1 Iulie st. n. Încă de Sâmbătă la amiază au sosit o parte dintre ei, cari apoi au fost încavartirați pe la inteligenții români.

Duminecă s'a oficiat serviciu Dumnezeesc cu mare pompă din partea aior trei preoți și anume: Ion Dragău din loc, Dionisie Chendi Șaros, și Emaș din Flegieriu din Hundorf, iar răspunsurile au fost executate din partea școlii condus de Dumitru Săcărău din Șibot. Melodiile duioase și înălțătoare parcă au făcut mai buni pe oameni din ochii cărora se putea ceti o deosebită evlavie și o dorință de a contribui și ei cu obolul lor la ridicarea noii zidiri. La fine d-l părinte Chendi, foarte mișcat, aduce mulțămintea teologilor pentru osteneală, mulțămindu-le totdeauna și aranjierilor locali.

Concertul fixat pe ora 8, s'a început abia la 9. Dintre cele 5 cântecuri fixate în program a plăcut foarte mult

cât din depărtata copilărie, sau dinainte îți aparțineam!

„Târziu, când ziua începuse să se îngăne, ai părăsit camera mea; când am rămas singură, — atunci când mi-s'au despalenjenit ochii, atunci am văzut limpede greșala mea.

Am zis tare, trecându-mi mâna pe față: «Sunt amanta lui, amanta lui!» Și acest cuvânt creștea; lumină ca o torță, lumină toate lucrurile pe cari nu le cunoscusem înainte, toate misterele jubirei omenești, cari se ascund tinerelor fete. Da, eram amanta ta, adică un lucru definitiv, de la care nu puteam fi nimic mai mult pentru tine, un lucru cu totul opus aceluia, pe care-l visasem din copilărie: femeia tal Mi s'a părut că mi-am nimicit visul, că l-am făcut pentru totdeauna irealizabil. «S'a isprăvit, gândeam. Acum nu mai pot să mă căsătoresc! Oh! mă înțelegi bine, Hector. Nici un moment nu m'am îndoit de cinstea ta; eram sigură, și sunt și acum, că nu te-ai fi dat înlături de la datorie, și că mi-ai fi zis: «Fii soția mea!» «Dar, zău, aceasta nu trebuia.» Eu, care te iubeam, n'avusesem decât un gând: să-ți dau pe cea mai frumoasă, mai credincioasă și mai curată soție. Și vezi aceasta nu mai era posibil, decât mă dădusem ție. Nu puteam

să-ți dau decât un corp pângărit, un suflet pângărit, nu puteam fi pentru tine decât o soție mai puțin curată decât celelalte!...

Mi-am făcut imediat și în mod convins părerea: «Nu voi fi nevasta lui Hector». Imi rămănea altceva: să cer iertare lui D-zeu și ție, și aci m'am oprit un moment: să fiu amanta ta. Nu era nici conștiința mea, nici gândul durerei ce voi produce alor mei, nici teama de opinia publică, care mă reținu: era încă un gând îndreptat spre tine, gândul că, într-o zi, dragă, vei avea vre-un dispreț pentru mine. Eram foarte sigură, că atunci nu m'ai fi condamnat, căci mă avusesseși neștiutoare și dezarmată, ție, știam, ți-ai fi reproșat. Dar, mai târziu, — când ți-ai fi cedat pentru a doua oară, când ceea ce a fost o surpriză, ar fi devenit un obicei, un fel de viață primită în mod hotărât de mine?... Apoi, printre-o supremă milă, D-zeu mă inspiră, mă făcu să văd adevărata lumină ca cea zi, care, lumină arborii din parc. Trebuia să fug; trebuia să nu te mai văd; trebuia ca singura greșală de neertat, — prima, — să rămăie mereu singură!

Restul îl cunoști, dragul meu: fuga mea de la Brière, în zori; predarea

mea de bună voie la mânăstire; inutilele efortări de a mă face să revin asupra hotărârei!...

... Un an întreg a trecut după aceste evenimente. Astăzi, totul s'a sfârșit, s'a sfârșit fără să se mai întoarcă. Nimic n'a mai rămas din Lizica de-odinioară: dacă m'ai vedea, nu mă vei mai cunoaște, astfel m'au schimbat suferințele. Vieța mi se va scurge aci, cu începutul și trist: voi ruga pe D-zeu să-ți dea o soție curată, iubitoare, frumoasă, precum am visat să-ți fiu eu. Înfine de a obține acea grație de a isprăvi greșala noastră comună: căci te iubesc mereu, dragul meu! Nu te'nvinesc de loc; n'ai fost mai vinovat decât mine... când te vei gândi la mine, — mai târziu, — aproape de soția și copilășii tăi, nu vreau ca să ai remușcări... Să ai numai o amintire sinceră pentru aceea, care ți-a dat toată ființa ei, trup și suflet; care n'a știut să te refuze, pentru că te iubea prea mult, și care nu s'a crezut în stare de a deveni femeia ta, fiindcă, încă, te iubea prea mult!

Sora Maria-Luiza.

Traducere de Gh. Șoima.

Grünwald Albert Fabrică de mobile  
BRAȘOV, Strada Porții 33.

Asortiment enorm de mobile de prânzător, dormitor, salon și odăi de domni. Comande după desene. Prețuri eftine. (25 10) Serviciu punctual

balada „Cesul rău” de Vorobchievici. D-l Sava care a cântat solo de tenor a cucerit întreaga asistență atât cu vocea sa dulce și armonioasă, cât și prin înfățișarea sa plăcută și modestă. Aplauzele ce nu mai conțineau au silit pe teologi să mai cânte afară de program încă 3 cântări dintre cari a fost următoarea „Doruk”. Domnul Constantin are a cântat solo de bariton a dat dovadă strălucită, că e un bun cântăreț. Nu pot trece mai departe fără a aminti de disciplina ce a predominat între cântăreți și de felul cum au fost conduși, căci d-l Săcărăa a dat dovadă, că știe să conducă un cor compus din cele mai excelente talente ale seminarului Andreian. Primirea cea mai bună și aplauzele publicului ce nu se mai sătura în ascultarea mândrelor cântări; cred că a fost o bună răsplătă și a mulțumit pe deplin pe d-nii coriști. Domna Covrig, și domni Mihail Covrig, Ion Lupean și Sabin Ciorari, cari susținut cele 4 roluri din piesa „Ispăciții” de Kotzebue deși au avut la dispoziție numai vre-o 8 zile, totuși au achitat cât se poate de bine de angajament.

Venitul a fost mulțumitor. S-au încasat peste 600 coroane din cari rămase un profit de vre-o 250 cor. După producțiune publicul ales și numeros a început să joace tradiționala horă, care a fost jucată cu multă animație, iar apoi la acordurile line ale valsului „Valurile Dunărei” de Joanoviciu, pătrunși, pătrunși începând a dansa întrecându-se până târziu.

Raportor.

## † Iacob Macavei.

Cunoscutul vicar al Făgărașului, Iacob Macavei, a repozat avară în Făgăraș. Azi am primit următoarea depeșă despre acest trist eveniment:

Făgăraș 20 Iulie c.

Vicarul Macavei a repozat subit avară. Stăm nemângâiați sub povara loviturii. În mormântarea va fi Duminecă.

Dr. Șerban.

Răposatul vicar s-a născut la 1853 și intrând în cariera preoțească, a fost protopop de preot la 1878. Un timp a fost protopop în Dicio-Sărmăntin, apoi a fost numit de vicar faneu al Făgărașului, ca protopop al Veneției de Jos și administrator protopopesc al tractului Voilei. Reposatul a fost un fruntaș vrednic al Românilor liberi, luând parte ca conducător la toate actele lor naționale și bisericești-culturale.

Odihnească în pace!

## ȘTIRI.

— 7 Iulie 1912.

O rugare. Restanțierii cu avară la „Gazeta” sunt ruși cu insistență a-și achita cât mai curând abonamentul, ca să nu fim siliți a le sista trimiterea oii.

Dela d-l Alexandru Lăzureanu in-lher București am primit astăzi suma de 30 lei pentru fondul ziariștilor și 50 lei pentru ajutorarea fraților năpăstuiți din potop și alte evenimente elementare. Fapta maritimă a d-lui Lăzureanu se laudă de sine.

D-na văd. Maria Pascu și d-l Dușu Stinghe măcelar câte 20 cor. și nume câte 10 cor. pentru frații năpăstuiți din comitatul Caraș-Severinului câte 10 pentru frații nenorociți din mit. Timișului, laolaltă 40 cor.

Shorurile aviatorului nostru Aurel alcu. După cum am amintit, mâne Duminecă aviatorul nostru Aurel Vlaicu va încleca calul său înaripat și va rai la slavă de asupra Lugojului, ca arete și bănătenilor ce poate Făt-mos-ul Românilor. La șorul de mâne r asista mii de bănățeni.

Duminecă în 28 Iulie Vlaicu va ura la Huleș, unde un comitet aranjor, în frunte cu d-l Dr. Victor Boncu, pregătesc toate, ca reușita să fie mai deplină.

Anuare școlare. Din anuarele școale noastre am mai primit azi anuarul unuziului din „Beiuș” și al școalei elementare populare de acolo și anuarul titutelor de învățământ din Blaj; unuziul pedagogic, școala de aplicație etc.

Neavând azi loc îndestulitor, vom veni.

30 oameni îngropați de vii. Din Brașov se anunță, că în comuna Guergua

din provincia Daghestan s-a prăbușit o clădire, îngropând în dărâmături 30 de persoane. Până acum a fost scoase 23 cadavre, în majoritate de femei. Trei femei au fost greu rănite.

Intelligența română din Murăș-Uioara și jur invita la petrecerea de vară, ce o va aranja Duminecă în 28 Iulie st. n. 1912 în Pavilionul din promenada orașului. Venitul curat este destinat pentru aranjarea internă a bisericii gr-cat. române, ce se edifică în M. Uioara.

Urmărirea unei bande de falsificatori. Zilele trecute poliția de siguranță a Bucureștilor fusese anunțată în mod confidențial de către guvernatorul Banței Naționale, că s-au pus în circulație numeroase monede de aur false. În deosebire se menționa că monedele false sunt mărci austriace. Poliția a început în cea mai mare taină cercetările, cari au dat în adevăr de urmele falsificatorilor, fără însă a-i putea descoperi. Câteva bănci, printre cari și Banca Națională, ar fi schimbat un număr mic de asemenea monede, cari sunt perfect imitate. Din câte se pare fabricațiunea acestor monede false nu se face în România ci la noi în Austro-Ungaria. Banda de falsificatori, se vede însă că are ramificații în România, pentru plasa-re și punerea în circulațiune a monedelor false. Cercetările continuă.

O mare nenorocire s-a întâmplat alaltăieri la fabrica de ciment „Titan” din apropierea Bucureștilor. Din cauza unui robinet, care s-a rupt, a explodat un cazan, omorând pe lucrătorii Vasile Stăicu și Cremer Constantin; un alt lucrător a fost rănit mortal iar unui al patrelea i-a rupt un picior. Timp de 3 ore după explozie nime nu s-a putut apropia de cazan, când apoi funcționarii fabricii, pătrunzând în oada unde se lăutămple nenorocirea, au constatat cu groază moartea celor doi lucrători și pe ceilalți doi i-au găsit în nesimțire.

O explozie a avut loc alaltăieri în comuna Turkeve de lângă Szolnok. Pe când mașinistul și tot odată proprietarul unei mașini de îmblățit, Toth István, voia să mute motorul, care mâna batoza, în alt loc, acesta a explodat cu o așa putere, încât Toth împreună cu alte două persoane, cari li dau ajutor, au fost trântiți la pământ și omorâți.

Moartea unui tânăr student. Nicolae Ivașcu, stud. anul III-a la politehnicul din Budapesta, membru și econom al societății „Petrul Maior”, după un morbo lung a încetat din viață Joi, în 11 Iulie 1912 în frageda vârstă de abia 22 ani. Rămășițele pământești ale defunctului s-au transportat din Budapesta în comuna sa natală Surducul-mic, unde Mercuri au fost așezate spre vecinică odihnă.

Studentimea română din Budapesta aduce cu durere la cunoștință trista știre, perzând prin răposatul pe unul din cei mai harnici tovarăși de muncă, iar părinții pe cel mai scump ce-l aveau, speranța și mângâierea bătrânețelor lor.

Odihnește în pace scumpe prietene! Soc. „Petrul Maior”.

Cu papucul după prim-pretore. Cazul s-a petrecut în comuna Kislang. O comisiune din care făcea parte și primpretorele Meszley Béla, trecând prin numita comună a observat că în curtea țărânului Kassai István, mașina de îmblățit cu vapor e așezată tocmai în mijlocul unor mari stoguri. Primpretorele a excepționat acest caz și a dispus, ca mașina să fie așezată în alt loc mai puțin amenințat de foc. Femeia lui Kassai însă se repezi furioasă la primpretore.

— Hm, dar dacă aș plăti, atunci așa-i că ar putea rămânea mașina pe acest loc, unde a stat și acu-i anul?

Primpretorele o respinse brusc pe femeia, care înfuriindu-se și mai rău — se zice — că a pus mâna pe un papuc și — dă-i cu el după primpretore. Din cauza acestei inzulte femeia a fost arestată...

Un curios caz s-a petrecut în comuna Nyiregyháza. La poliția de acolo s-a prezentat o moașă, care e denunțat pe o femeie cu numele Schram de origine din Galiția, spunând că această femeie o rugase să-i înmatriculeze un copil, pe care-l născuse de vre-o două zile pe tren. Femeia însă nu s-a supus vizitei moașei și de oarece copilul arăta a fi de vre-o opt zile — nu de două cum declarase ea, — moașa crede că ar fi la mijloc o contrabandă de copii. În urma acestui denunț a pornit imediat o comisie la femeia din chestie, pe care a aflat-o culcată în pat. Vizitându-o medicul, a constatat că într-adevăr femeia Schram nu era mama copilului și că nici nu avusese vreodată copii. Dusa fiind la poliție, ea a mărtu-

risit adevărul: Copilul îl cumpărase de la o femeie și voia ca în modul acesta să-l poată sili pe coaforul Kondor Sándor — sub pretextul că-i tatăl copilului ei — să o ia de soție. Planul însă nu i-a succedat. E interesant, că tot a această femeie mai încercase acum patru ani același farză cu un alt bărbat. Ea a fost arestată.

Se caută un candidat de profesor de fizică și matematică la internatul școalelor medii gr. or. rom. din Brașov (vezi concursul de pe pag. 4).

Librăria Mureșianu e, sub condițiuni favorabile, de vânzare. Pentru informațiuni a se adresa la D-na Elena Mureșianu, Villa „Schweiz”, Brașov.

Atragem atențiunea cumpărătorilor de mobile asupra anunțului: Székely și Réti, fabrică de mobile.

## Din Brașov și Țara-Bârsei.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarea contribuție: I. Boeriu, Vaidarecea 20 cor. în loc de cunună pe mormântul tatălui său.

Primească marinimoșii donatori sincerile noastre mulțumite. — Direcț. școalelor medii gr. or. rom. din Brașov.

Tinerimea română de pe coastă va aranja o petrecere de vară împreună cu joc, care se va ține mâne Duminecă în 8 Iulie v. 1912. În locul numit crucea Mușicului precum și seara în sala dela „Schützenhaus”.

Mâne, Duminecă, se deschide restaurantul „Schützenhaus” (casa de tir). După amezii dela oarele 3—7 va concerta muzica militară. Antreprenorul restaurantului d-l Iosif Peter, proprietarul restaurantului „Gewerbeverein”, care oferă publicului mâncări și beuturi gustoase pe lângă prețuri normale. Ne bucurăm, că restaurantul „Schützenhaus” a început pe mâinile unui birtaș harnic și conștient.

Muzica orașului va cânta Luni la orele 5 și jum. la promenada de jos.

Cu adâncă înțrăstare vă facem cunoscut, că prea iubita noastră

## Elena Popoviciu

Preoțească văduvă în Ghimbav a încetat din viață Vineri în 6/19 Iulie a. c. la oarele 8½ seara, în etate de 94 ani în urma unei grele suferințe, fiind împătâșită cu sf. Taine.

Rămășițele pământești ale scumpei decedate se vor așeza spre vecinică odihnă în cripta familiară din cimitirul sf. biserici rom. ort. din Ghimbav, Duminecă în 8/21 Iuliu a. c. la oarele 4 d. a.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată.

Brașov, în 7/20 Iuliu 1912.

Jalnica familie.

## Litere, arte și științe.

Conferința d-lui G. Murgociu despre chihlibar.

Vălenii de Munte, 19 Iulie n. 1912.

Chihlibarul e un mineral, care se găsește pe diferite plauri și a jucat felurite roluri în viața popoarelor. În vechime a fost întrebuințat la înfrumusețări de obiecte și articlii de preț, încât erau popoare, cari străbăteau țările și mările, ca să intre în posesiunea acestei pietre.

În mormintele egiptene, în movilele noastre, ale Ungariei și Rusiei, se găseasc girlande de mărgel în belșug, în urma săpăturilor mai nouă, cari ne îndreptătesc a crede, că chihlibarul oarecând era mai căutat decât safirul, diamantul și rubinul zilelor noastre, iar faptul că se află și pe teritoriile locuite de Români ne îndrituește a presupune cu siguranță, că chihlibarul era produsul zăcămintelor noastre. Din diferite specimene, azi ajunse în proprietăți străine, s-a constatat în urma proprietăților analizate a fi produse românești — cum se află bunăoară și în muzeul dela Kecskeket. Studiul zăcămintelor dela noi servește și ca un document istoric scrutaților straturilor și substraturilor de populație premergătoare din anumite epoce preistorice, încât supuse descompunerii analitice, aceste pietricele de chihlibar sunt mărturii autentice în urma proprietăților ce le au, dând indicii sigure despre trecutul popoarelor.

Chihlibarul e o substanță foarte veche și purta felurite numiri în cursul vremurilor. Noi avem numirea de chihlibar de origine greacă. Sunt și alte numiri probabil derivate dela arabul chial-luba (atrăgător de paie) de oarece prin frecare atrage obiecte mai mici. Constatăm deci și un fenomen interesant, dacă zicem, că acest mineral în definitiv își are numirea dela această însușire. Popoarele neolatine îl numesc tot așa. Cele slave iantar, anglosaxonii bernstein (dela verbul brennen — a arde), de unde Ungurii l-au prefăcut în borostyánkő.

Chihlibarul e rășină oxidată, transformată și petrificată în vremuri, care arde cu miros greu fiind aprinsă. Conține și ceva oxigen. Se prezintă în formă solidă în stare amorfă cu substanțe diferite formate în decursul timpurilor geologice, dacă i se face destilația. Are culoarea gălbui mai ales chihlibarul de Baltica, de aici numirea apetitivă de „vin chihlibariu” în societățile sugative. E și de alte culori, când brun, când verzui, chiar și negru. Un atare specime de culoare închisă se exploatează în România la Buzău. Cu cât variază în culori e mai căutat, încât un kilogram de chihlibar brun, bădând în verde, se plătește cu 2—3000 franci.

Un chimist german, Ortorhelm, a constituit o specie de chihlibar numindu-l romanul din cantitățile zăcămintelor din România, dar să fie ceva specie a parte mineralogică invenția lui Ortorhelm nu se poate susține după studiile temeinice ale specialiștilor români Istrati și Murgociu.

Câtămi când mai mari când mai mici dau Bucovina, Maramurașul, Carpații, Galiția și Sicilia, unde chihlibarul exploatat i s-a dat de Balsinetto numirea bină, ce nu e însăfășit numire științifică, fiind vulgarizată cea de cinil. Nu face suprisă în viața geologică câte-un specimen ce poartă pe-cetea formațiunii geologice terțiare, având frumoasa bătrânețe de 3, 4, 5, 10 milioane de ani.

De multe-ori nu se găsește în locul de origine a formațiunii depline ci departe în depărtări de sute de mii kilometri, atât fiind puterea atot distrugătoare a felor diluviane, cari rupeau stâncile codrilor, desăceau trunchiuri de arbori giganti deslipind anume cantități de chihlibar din sânul arborilor și cuprinsul stâncilor, dându-le prădă mărilor fluctuante, când apoi se pescuiau, ori, uitate de valuri pe malurile mărilor, fiii norocului își făceau izvor de bogăție.

E interesant, cum în vremi bătrâne pline mașteri ai Carpaților seculari plîngeau nenorocirile ce le presimțeau neamului urgisit, să se ocrotească cîndva la umbra lor tănuitoare, iar lacrimile rostogolindu-se încetșor la vale pe fața brăzdată a pinilor, se uniau cu fel de fel de mitite neîmpăcați cu rânduiala acestei lumi și închegate apoi plecară la vale în ape, râuri, mări. Și de fapt studiul minuțios a chihlibarului arată felurite particule de nisip, insecte, țânțari, furnici, șoareci, șopârle și șerpi cu milioanele, cari s'au găsit leagănu de odihnă în sânul ocrotitor a chihlibarului. Iată un fel de a vedea fără micșorare sau augmentare o lume, o viață de oarecând, de odinioară...

La noi din nefericire se găsesc foarte puține resturi în chihlibar, de oarece se exploatează în măsură tare mică, anual abia 100 kilograme din zăcămintele românești, până când în străinătate bunăoară în Germania se exploatează în măsură de tot mare. Se întrebuințează la obducerea mânerelor de baston și la alte obiecte de lux, dar e și obiect industrial, întru cât ea esență mirositoare (sau parfum) joacă rol în viața industrială, ba în Germania formează chiar monopolul Statului.

Azi în țara românească se exploatează în bucățele mai mici și nu se prea obișnuiește. Nu arare-ori strungării se plîng de desprețuirea și lipsa acestui eminent material de industrie. În apropierea Vălenilor încă se află chihlibarul în marginea dealurilor și în infundături de văi pietroase.

Dându-se o mai mare atenție acestui mineral și în România am avea un bunșor izvor de câștig industrial. Chiar de aceea d-l Murgociu la sfârșitul lecției sale atrăgea deosebita luare aminte a auditorilor asupra chihlibarului, că ori-unde ar da peste o mai mare sau mai mică cantitate de chihlibar, să-l ofere muzeului mineralogic din București, care ori când e aplicat a răscumpăra cu bani câtimea de chihlibar oferit.

Correspondent.

## Apel.

— Al doilea concurs de jocuri naționale bărbătești în Ibașfalău (Eli-sabetopole).

În legătură cu adunarea generală a însoțirii economice „Mugurul” în prima jumătate a lunii August, se va aranja în Ibașfalău:

Un mare concurs de jocuri naționale bărbătești (câlșer, băluta, jocuri de băț și allele) la care sunt invitați să participe trupe de dansatori din toate părțile locuite de români, unde numai se cultivă atari jocuri.

Trupele de jocuri, doritoare de a participa să se insinue până în 1 August a. c. cancelariei avocatului Dr. Alexandru Morariu în Elisabetopol pe lângă comunicarea jocurilor, pe cari le vor esecuta și numărul participanților.

Ca normative pentru acest concurs de jocuri servească următoarele:

1. Trupele de jucători să se prezinte cu câte un vătaf în frunte și cu lăutari ori fluerașul lor obicinuit.

2. Trupele de jucători, cari doresc a participa să conștee din cel puțin 5 și cel mult 9 membri.

3. Jocurile sunt a se juca în aceea formă originală în care să obicinuește în comuna de unde e înrolată ceata de jucători.

4. Este de dorit, ca membrii unei cete de jucători să fie intrucat se poate la fel îmbrăcați, în mod sărbătoresc și cât să poată mai obicinuit în comuna de unde e înrolată ceata.

5. Se vor împărți din partea unui juriu de experți mai multe premii între cetele de jucători, cari se vor distinge și în ziua concursului toți călșerii vor avea întreținere gratis și li se vor plăti speșele de tren ori trăsura.

6. Strigăturile să nu lipsească în decursul jocului la comunele unde sunt obicinuite.

7. Jocurile acelor trupe de jucători, cari vor fi mai alese să vor eternisa prin fotografie pentru Kinematograf și se vor preda „Muzeului” național al Asociațiunei, ca să le păstreze pentru toate timpurile. Pentru reproducerea Kinematografică a jocurilor noastre se dă privilegiu pentru cunoașterea și în străinătate a acelora — atrăgând atențiunea lumii asupra originalității noastre și în asta privință.

8. Cetitorii acestui aviz suntru gați al comunica cu vătafii călșerilor din comună, desvoldând interes în ei față de apelul nostru.

Jocurile noastre bărbătești față de trecut sunt în stingere. Vechii călșeri de pe timpul iobăției au rămas obiect de admirație, voinicie și arta neîntrecută pe buzele bătrânilor noștri.

Unde sunteți voi ficiori nesdraveni de pe vremuri? Legatu-va în flără greul vieții și influința străină. — Însă sus inimile! În jocurile noastre măstre, dar nemăestrite, ci moștenite trăesc străbunii noștri. — Datorința sfântă și mândrie ne îndeamnă a le păstra. — Veniți cu toți, cari puteți contribui la regenerarea jocurilor strămoșești.

Călșeri de pe câmpie  
Cu opinci de ciocărie,  
Călșeri de pe Târnavă,  
Cu opinci ce zboară'n slavă,

Mureșeni sprinteni la joc,  
Veniți toți — veniți cu foc,  
S'arătăm lumii ce știe  
Românașu'n veselie!

Ura! lumea să vâiască  
Sub opinca românească!

Elisabetopol, în 18 Iulie 1912.

Comitetul aranjator.

Proprietar:  
Tip. A. Mureșianu: Branisce & Comp  
Redactor responsabil:  
Ioan Brotea.

## Heinric Lang

Atelier fotografic artistic

BRAȘOV,

Strada Porții

52

Telefon 443.

Fotografii moderne de portrete. Specialist în fotografii de copii la minut. Fotografii pe cărți postale pentru amatori se execută cu mare iuteală și acuratețe.

Tablouri și albume.

178, 36—40.

La 1-a OCTOMVRIE se deschide depozitul

de mobile a fabricelor de mobile a d-lor

Marosvásárhely.

Székelly și Réti,

în Brașov, Strada Porți Nr. 60.

## Din cauza renovării localului

toate confecțiunile ce se află, adevărat

Pardesiuri de dame, Costume de dame, pardesiuri de fete, jupoane, rochi, haine de băieți și jachete, bluze, matineuri, stoffe pentru dame și bărbați, cartoane, pânzării, tot felul de manufactură și împletituri se vinde sub prețul cumpărării numai pe timp scurt.

**Prăvălia H A A S, BRAȘOV Strada porții Nr. 12.**

Numai pe timp scurt!

Numai pe timp scurt!

**N. I. FOLYOVITS SUCC.**  
**Holtrich-Ujhelyi,**  
BRAȘOV, Târgu grăului Nr. 4.

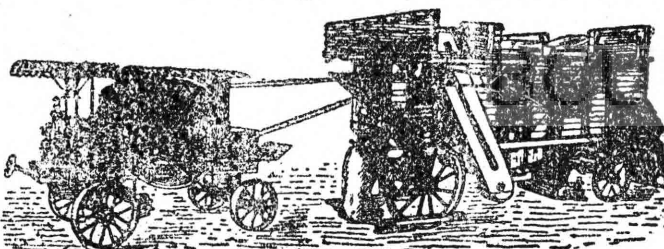
Mare asortiment în stoffe moderne pentru dame și bărbați.  
— Stoffe de haine și Albituri. —

**Trusouri complete.**  
**Serviciu prompt! Prețuri ieftine!**

Nouă firmă românească

**IOAN V. FET**

Budapesta, Nagymező-utca 36b.



**MOTOARE**  
cu benzin, ulei  
3 HP. gaz, dela  
brut și în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: Treierătoare cu motor, maenji și mână, pluguri grăpi etc. Pompe de fântâni și incendiu cu forță motorică. Mori. Mașini de sămănat cu mână, cari în urma eficientăței precisiunii și manevrei ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, Catalog ilustrat și Preliminar la dorință **GRATIS și FRANCO.**

**„Reuniunea de înmormântare din Sibiu“,**

recomandă cu toată căldura binevoitoare atențiunii numărului nostru public din Sibiu și din provincă

**Întreprinderea proprie de înmormântări,**

bogat sortată cu tot soiul de obiecte trebuincioase la înmormântări, între cari sicriuri, cununi, acoperitoare, ghetă (păpuși), felinare, cruci, care funebre etc.

**Prăvălia Reuniunii**

**Stada Quer Nr. 3,**

(casa fabricantului G. Moess) să găsește sub îngrijirea D-lui **Ioan Roman** (patronul salonului de barberie din strada Quer — Poplăci mici — Nr. 4), care stă la dispoziție în toate afacerile privitoare la înmormântări, fie în Sibiu, fie la transportarea de morți afară de Sibiu.

Inmormântări să fac de clasa I-a, a II-a și a III-a. Inmormembrilor răposai ai Reuniunii să face cu preț redus! Comandele să îndeplinească cu prevenire și cu toată punctualitatea.

Întreprinderea să îngrijească de trăsuri, de tot soiul de tipărituri, ca redactarea și tipărirea anunțelor funebre etc. etc.

Cum venitul curat al întreprinderii e menit să înmulțească fondul „Azilului“ pentru adăpostirea orfanilor și neputincioșilor uostri, scăpați, preoțimea, dascălimea, și ceilalți cărturari ai noștri, sunt rugați a stăruii pentru înscrierea de membri la Reuniune cu taxa de cor. 2 de înscriere și 60 bani după cazul de moarte al câte unui membru și pentru a se folosi de întreprinderea noastră în cazuri de înmormântări.

Pentru biroul Reuniunii:

**Pant. Lucuța, Romul Perian, Vic. Tordășianu,**  
prezident-director.      cassar.      secretar.

## Ocazie splendidă

de a cumpăra obiecte de aur și ceasornice.



Din cauza strămutării magazinului meu în Târgul grăului Nr. 9. vând toată marfa cu preț foarte ieftin.

Cu stimă

**H. Osterseizer,**  
magazin de obiecte de aur și ceasornice.  
Brașov, Strada porții 16

## Linia Holland-America, Rotterdam

Societatea de vapoare pe acții a liniei Holland-America. Firmă protocolată în Ungaria.

Mers săptămânal  
al vapoarelor între

**Rotterdam-Newyork  
Kanada.**

Cancelaria: Budapesta VII, Nefelejts utca 47.

## Avis!

Am onoarea a aduce la cunoștință On. vizitatorilor, că am deschis în **Băile Tusnad**

**o prăvălie cu delicatose**

și a. împreună cu o **locandă.**

Mă rog de on. vizitatori ai băilor să mă cerceteze, căci îi voi îndestula cu cele mai bune articole și cele mai renumite beuturi curate și cu prețuri convenabile.

Cu toată stima: **I. G. EREMIE,**  
comerț cu delicatose, casă fondt anulă 901.

**Pentru sezonul de primăvară și vară 1912.**

**În atenția On. public cumpărător.**

Am onoarea a aduce la cunoștință, că din cauza renovării Magazinului meu, primesc comande pentru haine bărbătești din depositul meu de stoffe englezești lucrate după cel mai modern fason, cu prețuri foarte ieftine.

Poftiți a folosi această ocazie căci prețurile ieftine durează numai timp scurt.

**Serviciu punctual**

Rugăm se fiu onorat cu comande câte de mult semnez

cu stimă

**Kosa Albert**

Magazin de haine Brașov Str. Mihail Weis Nr. 6.

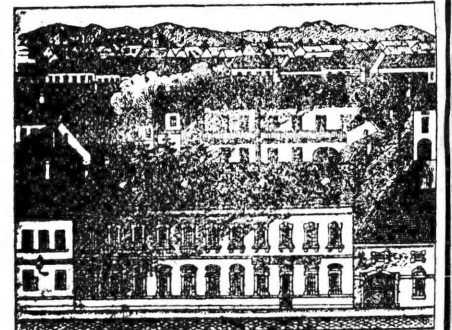
**Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“,**  
se pot face ori și când pe timp mai îndelungate sau lunare.

Administr. „Gazetei Transilvaniei“.

**GEORGE FOITH & Cie**

cea mai mare fabrică de tricoteaj cu 120 lucrători.

Magazinul: Brașov, Strada Porții Nr. 24. — Telefon 353



Specialități: ciorapi, tricouri, articole de sport.

Pentru sezon recomandăm asortimentul bogat de cămăși pentru turiști, brăne, orate, ciorapi de turiști.

Cu ocazia sezonului de vacanțe recomandă

**Banca Națională**  
soc. pe acții BRAȘOV.

**Compartimente**  
din casa de fier pancerată pentru păstrare sigură de losuri, hărți de valoare, documente importante, giuvaerice etc. —

Prețul după mărimea compartimentului dela 3 coroare — în sus pe 1/4 de an. —

## Concurs.

Se caută un candidat de profesor, care a dat cenzura, sau puțin examenul fundamntal din fizică și matematică, este sănătos și voeste să ocupe în 1/14 Sept. a. c. un post de pedagog în internatul școalelor medii ort. rom. nești din Brașov.

Pedagogul ales va primi cele 10 luni de școală toată proviziunea obișnuită în internat, odaie separată și de atâtea câte 80 coroare, câte oare va avea să propună pe săptămână școalele amintite (cam 7 oare). Afară de aceste oare de lecții de toria principală a pedagogului să fi să asiste în internat la oare de studiu ale elevilor, să ia parte la excursiunile și jocurile lor și să fie totdeauna cu ei, de câte ori apar în corpore la masă, la festivități, la biserică și la alte ocaziuni.

Rugarea însoțită de atestate recerute să se adreseze „Eforiei școalelor centrale ort. rom. din Brașov până în 25 Iulie v. a. c. și candidatul — dacă se poate — să se prezinte personal la secretarul și la direcțiunea școalelor medii.

Brașov, din sed. Eforiei școalelor în 25 Iunie v. 1912.

**Dr. Vasile Săvulescu**  
protopop și președinte